

Silikosia

Aurkibidea

1 Sarrera	3
2 Silikosia, silize motak eta gaixotasunarekin loturiko jarduerak	4
2.1. Definizioa	4
2.2. Silize-motak	4
2.3. Silizearekin loturiko sektoreak	5
3 Osasunari dakartzkion ondorioak	7
3.1. Sintomatologia	7
3.2. Silikosi-motak	7
4 Oraingo eragin mugak: Mugako Ingurumen Balioak (MIB)	9
4.1. Eguneroko eragina (EE)	9
5 Prebentzioa eta kontrolako neurriak	11
5.1. Arriskuak identifikatzea	11
5.2. Berriazko higie ebaluazioa	11
5.3. Arriskuak desagerraraztea edo ahalik eta gehien urritzea	12
5.4. Neurri teknikoak	12
5.5. Antolakuntzazko neurriak	12
5.6. Higie neurriak	12
5.7. Arnasbideen babesa	13
5.8. Prestakuntza eta informazioa	13
6 Diagnostikoa eta jakinarazpena	14
7 Osasunaren jagoletza	16
7.1. Protokoloa aplikatzeko irizpideak	16
8 Enpresan silikosiak eragindako gaixotasunak azalduz gero eman beharreko erantzuna	18
8.1. Enpresaren betebeharrak	18
8.2. Silikosi kasuren bat diagnostikatzen bada	18
8.3. Osasunari egindako kalteagatik prestazioak	19
8.4. Prestazioen errekargua	19
8.5. Enpresen erantzukizunak eta kalteen ordaina	19
9 Ekintza sindikala	20
Eranskina: Arautegia	21

1

Sarrera

Silikosia silize-hautsa arnastearen ondorioz biriketan sortzen den gaixotasun bat da, eta pneumokoniosien taldean, hots, hautsa arnastearen ondoriozko birika-gaixotasunen artean, dago sailkatuta. Gaixotasuna azaltzeko arriskua lan-bizitzan zehar inhalatutako silize-kantitatearekin lotzen da, eta, gaitza garatu ondoren, ez dago tratamendu eraginkorrik. Gaixotasun horren kontrako neurri eraginkorrenak arnastu daitekeen hautsaren kontrola eta diagnostiko goiztiarra dira.

2009an, gaixotasun profesionalen 1.067 kasu erregistratu ziren EAEn, eta 1.403 Nafarroan, gaixotasun profesionaltzat 1299/2006 EDaren eranskinean jasotakoak harturik. Aurtengoan, uztailera arte metatutako kasuak 693 dira EAEn eta 858 Nafarroan. (Osalanen eta INSLen estatistika ofizialetatik hartutako datuak). Silikosiari dagokionez, zehazki, Lan eta Immigrazio Ministerioaren estatistika-departamentuak silize-hauts askea arnastearen ondoriozko lanbide-gaixotasunek jotako 203 pertsona zenbatu zituen 2009an.

Lan-istripuen kasuan, jazotzen direnak aitortutakoak baino askoz gehiago izan da ere, gaixotasun profesionalei buruz ari garela, ezkutatze-maila are nabariagoa da. Horrek argi uzten ditu gaixotasun profesionalak jakinarazteko eta erregistratzeko sistema berriaren eraginkortasun urria eta emaitza hutsalak. Deigarria bada ere, azken urteetan askoz gehiago dira ezagutzen ari diren silikosi-kasuak. Atzerantz egin beharrean, silikosi gorakada asaldagarria agertzen ari da, eta igotera hori, batez ere, prebetntzio-arretarik gabe egiten diren kuartzo-aglomeratuzko material zeramiko berri batzuen manipulazioarekin lotzen dute lan osasun eta segurtasun arloko adituek.

Eskuliburu hau langileek segurtasun eta osasun arloko ezagutzak eta, bereziki, meatzarien gaixotasuna ere esaten zaion horren ingurukoak berenganatzeko eta zabaltzeko beste tresna bat da; silize-hautsaren eragina ahalik eta gehien murrizteko eta diagnostiko mediko goiztiar egokia egiteko, lan-baldintzak kontrolatzeko neurri egokiak eta eraginkorrak galdatu eta ezartzeko lagungarria.

2

Silikosia, silize motak eta gaixotasunarekin loturiko jarduerak

2.1. Definizioa

Lehen ere esan dugunez, silikosia silize kristalino askea inhalatzeak eragindako gaixotasuna da. Izadian, silize askea forma anitzetan dago, baina garrantzitsuena eta zabalduena kuartzoa da, berori lurrazaleko mineralik ugariena delarik.

Langileek silize kristalinoa arnasten dutenean, biriken ehunaren erreakzioa nodulu fibrotikoak eta orbainak garatzea izaten da. Partikula batzuk albeoloetan sartu, birikan atxiki eta silikosi deritzona sortzen dute. Noduluak gehiegi haziz gero, arnasketa zaildu egiten da, eta heriotza ere eragin dezakete. Gaur egun, gaixotasun horrek ez du sendabiderik.

Silikosia jatzeko arrisku-maila honako hiru alderdi hauen menpe dago:

- A) Arnasten den aireko silize-hautsaren kontzentrazioa
- B) Eraginaren iraupena
- C) Silize-partikulek biriketan dirauten denbora

2.2. Silize-mota

Izadian, hiru modu hauetan aurki daitezke silizea:

- A) Kristalduak (kuartzoa, tridimita, kristobalita)
 - B) Kriptokristalino (kalkodinia, tripoli, suharria)
 - C) Amorfoa (silize kolidala, silize gela, opalua).
- Berezko egoeran, aske nahiz konbinaturik egoten da.

2.3. Silizearekin loturiko sektoreak

Silizearen eraginpean egotea dakarten lan-egoerak oso ugariak dira, silizea, mineralik arruntena denez, lurrazalaren %60an baitago. Horregatik, mineral horren hautsa industriako sektore askotan egon daiteke, meategi eta harrobietatik hasita, harriekin edo urratzaileekin (hondar-zurruzta) diharduten eta detergente- zein pigmentu-hautsak darabiltzatenetara. Lanpostu asko eta askotan birrintzen, ebakitzen, zulatzen, zizelkatzen edo ehotzen dira airera silize kristalinoaren partikulak askatzen dituzten gauzak. Silizearen eragina jasanarazten duten lanpostuak identifikatzea funtsezko ataza da, gaixotasunari aurrea hartzeko.

Meatzaritza silikosiarekin loturirik handiena izan duen lanbidea da, baina mineral eta gai urratzaileekin lan egiten deneko beste jarduera batzuk ere azaldu dira, hala nola silestone deritzon eta silizez eta kuartzo naturalez egiten den konglomeratuaren fabrikazioa, edo kuartzoz eta horren ordezkoko beste materialez egiten diren konglomeratuena, besteak beste. Abian jarri berri diren zenbait industria-sektoretan egindako azterlanek erakusten dutenez, silikosiak oso hedadura handia du. Granitoaren industrian, jardunean ari diren langileen %18k nozitzen du gaixotasuna, eta, duela gutxi, oihal bakeroa silize-hondarrez garbitzearen ondoriozko epidemia bat hauteman da.

Honako lanbide hauetan dihardutenak dira kaltetuenak:

- A) Erauzketa-industriak eta herrilanak: tuneletan eta harri-indusketetan, materiala zulatzeke, erauzteko eta lekualdatzeko eragiketetan.
- B) Silize-harrien prozesaketa: harriak, eskulturak, silestone-xaflak eta abar egiteko prozesua osatzen duten hainbat eragiketetan, hala nola birrindu, ebaki, grabatu, zizelkatu edo neurrien arabera bereiztekoak, baldosen mozketan, eta abar.
- D) Industria siderurgikoa: labeak eta isurketa-zailak adreilu erregogorrez edo birrinduriko silize aglutinatuz estaltzeko prozesuetan eta labe eta zail horien konponketa-lanetan.
- E) Galdategiak: moldeen prestaketan eta desmoldekatzeko eragiketetan.
- F) Beiragintza: nahaste beiraztagarriaren prestaketan; lehengaiak lehertzeko, ehotzeko eta hauts homogoneoa lortzeari begira nahasteko eragiketetan, eta labeak kargatzean, pisatzeko prozesuan.
- G) Erregogorren fabrikazioan: orea prestatzean eta material silizeoak birrindu, nahasi eta tamainaren arabera bereiztean, eragiketa horiek lehorrean egiten

baldin badira. Adreiluen eta beste gai batzuen prentsaketan, eragiketa hori orea lehor edo erdi lehor dagoela egiten baldin bada; eta adreilu eta bloke erregogorrei neurri eta forma egokiak emateko zuzentze-eragiketetan.

- H) Zeramikagintza: orea prestatzean, prozesu horrek lehengaiak kiskaltzeko, birrintzeko eta nahasteko eragiketak hartzen dituelarik, eta gaien konformazioan.
- I) Industria metalurgikoa: metalezko gauzak presiozko hondar-zurrustenbidez, granailatzeko makinak erabiliz, leuntzean.

3

Osasunari dakarzkion ondorioak

Gaur egun, gauza jakina da silize-hautsaren eraginpean egoteak osasun-ondorio kaltegarriak dakartzala. Ondo dakigu, halaber, eragina hasten denetik lehenengo agerpen klinikoetarako aldia laburra edo luzea izan daitekeela, pneumokoniosimotaren arabera.

3.1. Sintomatologia

Hasieran, gerta daiteke silikosiak jotako langileek sintomarik ez garatzea. Silikosiak aurrera egin ahala, agian, arnasa hartzeko arazoak eta torax-aldeko beste sintoma batzuk izan ditzake, eztula, esaterako. Infekzioa dakarten konplikazioek sukarra, pisu-galera eta gaueko izerdiak eragin ditzakete, eta hilgarri izatera ere heldu daitezke.

3.2. Silikosi motak

Beharginak ondoren deskribatzen diren hiru silikosi-motetako edozein hartu dezake:

1.- Silikosi akutua silizearen eragina oso handia izan den inguruabarretan ageri ohi da, eta sintomak hasierako eragin-aldiaren osteko 4 edo 5 urteko epealdiaren barruan azaldu daitezke. Tuberkulosia edo beste infekzio mikobakterianoren bat hartzeko arriskua handiagoa da kasu honetan, silikosi kronikoan edo silikosi azeleratuan baino.

2.- Silikosi azeleratua silize kristalinoaren kontzentrazio handien eraginpean egotearen ondorioz sortzen da, eta hasierako eragin-alditik 5 eta 10 urte bitartera garatzen da. Mota honetako silikosi-kasuetan, gaixotasun autoimmuneak ohikoak izaten dira.

3.- Silikosi kronikoa silize kristalinoaren kontzentrazio txiki samarren eraginpean 15 urtez edo gehiagoz egonik jazotzen da. Silikosi-mota hau tuberkulosia iza-

teko eta silikosia larriagotu egiten duten beste infekzio mikobakteriano batzuk pairatzeko joerarekin dago loturik.

4.- Silizearen eraginarekin zerikusia duten beste gaixotasun batzuk: tuberkulosia eta birrikako minbizia.

Silikosiaren Institutu Nazionalaren (INS) estatistikek erakusten dutenez, silikosi-kasuen urteko kopurua hazi egin da. Silize-hautsa daukaten materialen manipulazioak gaixotasun hori hartzeko arriskurik susmatzen ez zitzairen lan-giroetan ere agerrarazi ditu gaixotasun-kasuak. Zenbait industria-sektore berritan egindako ikerlanen arabera, silikosiaren prebalentzia-tasa oso altua da. Granitoaren industriako jardunean dabilzan langileen %18k nozitzen dute gaitza, eta, duela gutxi, oihal bakeroa silize-hondarrez garbitzearen ondoriozko epidemia bat hauteman da.

4

Oraingo eragin mugak: Mugako Ingurumen Balioak (MIB)

Laneko Segurtasun eta Higieneko Institutu Nazionalak (INSHT) eragile kimikoen Lan Eraginaren Mugak jaso ditu dokumentu batean. Aireko eragile kimikoen kontzentrazioei buruzko erreferentziako balioak dira, eta, gaur egun dakigunean oinarriturik, langile gehienek jasan ahal bide dute eragin hori egunero, lan-bizitza osoan zehar, osasunean ondorio kaltegarriarik nozitu gabe.

Horrek esan nahi du langileen ehuneko txiki batek “ondoezak” izan ditzakeela, Mugako Ingurumen Balio (MIB) horien azpiko kontzentrazioak jasanez gero.

MIBak finkatzeko, eragile kimikoen analogia fisiko-kimikotik, animalia eta gizakiekiko ikerkuntza-lanetatik, azterketa epidemiologikoetatik eta industriako espezializiatik etorritako informazioa hartzen da aintzat.

MIBek balioen zerrendan sartutako eragile kimikoak inhalatzearen ondoriozko arriskuak ebaluatzeko eta kontrolatzeko baino ez dute balio.

4.1. Eguneroko Eragina (EE)

Langilearen arnasketa-ingurunean eragile kimikoak duen batez besteko kontzentrazioa da, eta eguneko zortzi orduko lanaldi arrunta erreferentziazat harturik eta benetako lanaldian oinarrituta neurtzen edo haztatzen da, denborari dagokionez.

Kuartzotan arnastu ahal den EE-MIBa 0,1 mg/m³-koa da

Arnastu ahal den tridimitaren EE-MIBa 0,05 mg/m³-koa da

Kristobalitareen kasuan, arnastu ahal den EE-MIBa 0,05 mg/m³-koa da (*)

Meatzaritzako lanek berriazko legeria dute, silize-hautsaren eraginari dagokionez. Horrelakoetan, Meatzarien Segurtasunari buruzko Oinarrizko Arauak biltzen dituen Araudi Orokorreko 2.0.02 Jarraibide Tekniko Osagarria onartzeko bide den ITC/2585/2007 Agindua aplikatu behar da.

* *Eragile Kimikoen Lan Eraginaren Mugak Espainiako estatuan 2010ean*

5

Prebentzioa eta kontroleko neurriak

Prebentzio Legeak silizearen eraginpeko jardunari buruz xedatzen dituen oinarriko printzipioak honako hauek dira: lanpostu bakoitzeko berariazko arriskuak identifikatzea, arriskua zenbatesteko aldizkako higiene-ebaluazioak egitea, eta silizearen eragina gutxitzeko prebentzio-neurriak ezartzea, hala nola prebentzioa disainutik bertatik aurreikustea, ordenari eta garbitasunari eustea, hauts hezeak zein lehorrak batzeko metodoak aukeratzea, Norbera Babesteko Ekipamendu egokia erabiltzea, antolakuntzazko neurriak hartzea, prestakuntza eta informazioa, besteak beste.

5.1. Arriskuak identifikatzea

Lehen ere esan dugunez, silizearen eraginpeko lanpostuak identifikatzea ezinbesteko eginkizuna da, gaixotasunari aurrea hartzeko. Ildo horretan, gogoan izan behar dugu langileen segurtasunaren edo osasunaren kontrako edozein arrisku hautematea enpresen betebeharra dela.

5.2. Berariazko higiene-ebaluazioa:

Hasteko, berariazko higiene-ebaluazioa egin beharko da, silize-hautsaren eraginaren neurria, silizea daukaten eta bertan erabiltzen diren produktuak, eta silize-hautsa sortzen deneko jarduerak zein diren jakiteko. Ebaluazio hori aldizka, edo lan-baldintzak aldatzen direnean, berrikusiko da, Lan Arriskuen Prebentziorako 31/95 Legeak xedatzen duen moduan, kontrol tekniko eta arnasbideen babes egokiak hautatu daitezten. Erregistratutako datuetan eta Mugako Ingurumen Balioetan (MIB) oinarriturik, silize-hautsaren eragina desagerrarazteko edo ahalik eta gehien urritzeko prebentzio-neurriak ezarriko dira.

5.3. Arriskuak desagerraraztea edo ahalik eta gehien urritzea

Halaber, prebentzioko printzipioak gauzatzearren, eta langileen osasunari edo segurtasunari erasan diezaiokeen arriskuren bat hautematen denean, enpresariaren betebeharra izango da arrisku hori desagerrarazteko edo ahalik eta gehien urritzeko neurriak hartzea.

5.4. Neurri teknikoak

Prebentzio teknikoko nahiz ingurumen-prebentzioko neurrien helburua hautsen sorrera ekiditea edo arnastu daitekeen hauts-kantitatea ahalik eta gehien urritzea da, airea uneoro hautsik gabe egon dadin. Honela lortzen da hori:

- Aireztapen egokiaz.
- Tokian tokiko hautsak xurgatzeko mekanismoak edo sistemak erabiliz.
- Ur-injekzioko erremintak baliatuz, materialak heze egon daitezten; materialak ureztatuz eta gatz higroskopikoak erabiliz, horiek nolabaiteko hezetasun-maila gordetzen eta airean esekiriko hautsa egotea eragozten dute eta.
- Garbitzeko, aire konprimituaren erabilera debekatzea.

5.5. Antolakuntzako neurriak

- Arriskuaren eraginpean diharduten langileak ahalik eta gutxien izatea.
- Eraginpeko denbora eta intentsitatea ahalik eta gehien murriztea.
- Garbiketa-lanetarako, hondarren ordeztu, hain kaltegarri ez den beste sistemaren bat erabiltzeko aukera aztertzea.

5.6. Higiene-neurriak

Norberaren higiena zaintzea ezinbestekoa da, langileak silize kristalino arnagarritik babesteko; beraz, oso garrantzitsua da hauen moduko neurriak gordetzea:

- Hautsa dagoen tokietan, ez jatea, ez edatea eta ez erretzea.
- Jan eta edan aurretik, eskuak eta aurpegia garbitzea.
- Erabili eta botatzeko arropa edo lan-eremuan garbitzeko erabiltzea. Lantokitik irten baino lehen, dutxa hartzea eta arropa aldatzea.

5.7. Arnasbideen babesak

Norberaren babesak ez du kutsatzaileen eragina saihesteko edo ahalik eta gehien murrizteko bide nagusia izan behar. Lehenengo, kutsadura-iturria kontrolatzeko sistema eraginkorrak erabili behar dira, hala nola ordezipena, automatizazioa, sistema itxiak, airea kanporatzeko tokiko aireztapena, prozedura hezeak eta lan-jardunbide egokiak. Dena dela, kontrol-sistemek eragina MIBaren gainetik egotea saihestu ezin badute, arnasbideen babes egokia erabiliz osatu beharko dira kontrol horiek. Norbera Babesteko Ekipamenduak (NBE) homologatua izan, CE marka eduki, eta erabiltzeko jarraibideak tokiko hizkuntzan azalduz ekarri behar ditu, eta enpresak eman behar ditu.

5.8. Prestakuntza eta informazioa

Ezinbestekoa da langileei silize-hautsaren eraginaren ondoriozko arriskuei eta bidezko prebentzio-neurriei buruzko prestakuntza eta informazio egokiak ematea.

Langileek silizearen inguruko datuen Segurtasun Fitxetarako irispidea izango dute, eta gai izan behar dute silize-hautsa sortu daitekeeneko egoerak identifikatzeko eta prebentzio-neurriak aplikatzeko. Era berean, norbera babesteko ekipamendua nola erabili, zaindu eta garbitu ere jakin behar dute.

6

Diagnostiko eta jakinarazpena

Silikosia diagnostikatzen denean, gaixotasun profesionaltzat hartu dadin, honako bi baldintza hauek bete behar dira:

1. Silikosiaren diagnostiko klinikoa egitea.
2. Gaixotasunak jotako langileak lan-jardunean jasan duen eragina zehaztea.

Silikosia diagnostikatzeari begira, hauek izaten dira probarik ohikoenak:

- 1- Anamnesia: lan-historia, aurrekari pertsonalak eta historial klinikoa barne hartuta.
- 2- Miaketa klinikoa.
- 3- Azterketa erradiologikoa (toraxeko plaka); lesioen hautemate goiztiarra ahalbidetzen du.
- 4- Arnasa-funtzioaren azterketa (espirometria)
- 5- E.K.G. (elektrokardiograma)
- 6- Proba biologikoak.

Edozein gaixotasun profesional, bai eta silikosia ere, Mutualitateak diagnostikatu behar du, eta horrexek erregistratu behar du gaixotasun profesional gisa, behar den tratamendu medikoa eman eta langileari diru-prestazioa ordaindu ez ezik.

Lanerako ezintasuneko kontingentzia ebazteko administrazio-prozedura, EAEn, gaixotasun profesionalaren parte-eredua eta hori prestatzeko eta igortzeko arauak xedatzen dituen eta datu pertsonalen fitxategia –CEPROSS sistema– sortzeko bide den **TAS/1/2007 AGINDUAN, urtarrilaren 2koan**, dago xedatuta. Diagnostikoa lehen mailako arretako medikuak (familiarenak) nahiz Mutualitateko medikuak egiten badu ere, jatorri profesionalaren susmoa sortzera, aipatutako Agindu horretan xedatutakoari jarraitu behar zaio, gaixotasunari tratamendu eta jarraipen egokiak egin eta, baja medikoa hartuz gero, langileak diru-prestazioa

eskuratzea izan dezan. Gizarte Segurantzako Sistemako gaixotasunen taula onartzen eta gaixotasunok jakinarazteko eta erregistratzeko irizpideak xedatzen dituen 1299/2006 Errege Dekretuak (ED), azaroaren 10ekoak, gaixotasun profesionaltzat hartzen ditu Silikosiaren ondoriozko gaixotasun profesionalak. ED horren 1. eranskinean xedatutakoaren arabera, honela dago sailkaturik silikosia:

4. taldea. Beste ezein sailetan bildu ez diren substantziak arnastearen ondoriozko gaixotasun profesionalak

A eragilea. Silize-hauts askea

01 azpieragilea. Silikosia. Silize-hauts askea arnasteko arriskupeko lanak.

SILIZE-HAUTS ASKEA ARNASTEKO ARRISKUPEKO LANAK		
01	4A0101	Meategi, tunel, harrobi, lurrazpiko bide eta herriantetako lanak
02	4A0102	Silize-harrien lanketa eta leuntzea, harrobietako lanak
03	4A0103	Mineral edo harriak birrintzeko, bahetzeko eta manipulatzeko lehorreko lanak
04	4A0104	Karborundo, beira, portzelana, toska eta zeramikazko beste gai batzuen fabrikazioa; silizez egindako adreilu erregogorren fabrikazioa eta mantentzea
05	4A0105	Urratzaileen eta detergente-hautsen fabrikazioa eta mantentze-lanak
06	4A0106	Galdategietako desmoldekatze, bizar eta hondarra kentzeko lanak
07	4A0107	Silize askea daukaten harrien lanketa (leunketa, finketa)
08	4A0108	Hondar-zurrusta eta esmerila darabiltzaten lanak
09	4A0109	Zeramikagintza
10	4A0110	Industria siderometalurgikoa
11	4A0111	Erregogorren fabrikazioa
12	4A0112	Urratzaileen fabrikazioa
13	4A0113	Papergintza
14	4A0114	Pinturen, plastikoen eta gomen fabrikazioa

7

Osasunaren jagoletza

Osasuna jagotearen helburua lan-baldintzek langileen osasunean dituzten ondorioen diagnostiko goiztiarra egin ahal izatea da, azterketa medikoen bidez eta Prebentzio Zerbitzuak egindako arrisku-ebaluazioan bildutako arriskueta oinarriturik.

Langile guztiek euren osasunaren aldizkako kontrolerako duten eskubidea aintzat hartzeaz gain, balizko zenbait kasutan osasunaren jagoletza hori lan-harremanaren amaieratik harago luzatzen duen atal bat ere badago legerian (Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 22. artikulua).

Gaur egun, silikosisia eta beste pneumokonosi batzuk berariaz kudeatzen dituen Osasun Jagoletzako Protokolo bat dugu, osasun sistema nazionalaren lurralde arteko kontseiluak prestatua.

Silikosiaren arriskupean diharduten langileen osasuna jagotea derrigorrezkoa da, bai enpresentzat, bai langileentzat eurentzat ere. (Gizarte Segurantzaren Lege Orokorraren 196. artikulua, gaixotasun profesionalekin loturiko berariazko arauet buruzkoa).

7.1. Protokoloa aplikatzeko irizpideak

Protokoloa honako kasu hauetan aplikatuko da:

1. Pneumokonosisia hartzeko arriskua dagoen giroetan lan egingo duten langileak.
2. Pneumokonosisia hartzeko arriskuko lanpostuetan jardunean ari diren langileak.
3. Iraganean, pneumokonosisia hartzeko arriskuaren eraginpean aritu diren langileak.

Osasunaren jagoletza berariazko protokoloan zehaztutako azterketa medikoen bidez egingo da, arriskuen ebaluazioan hautemandako arriskuen isla aurkitzeko.

Labur bilduz, lau azterketa dira:

1. Langileak lanean hastean duen osasunaren ebaluazioa.
2. Osasunaren aldizkako jagoletza. Maiztasuna lantokiko medikuak ebazten du.
3. Langilea osasun-arazoengatik luzaroan lanera joan barik egon osteko osasun-jagoletza.
4. Jarduera utzi osteko osasun-zaintza, horrelako gaixotasun profesionalak arriskuaren eraginpeko jarduna amaitu eta gerora azaldu edo garatu daitezke eta. Horregatik, kontrol medikoak egiten jarraitzea gomendatzen da, Pneumologia Zerbitzu Espezializatuek kasu bakoitzean egoki deritzoten maiztasunaz. Jarduera utzi duten langileen kasuan, azterketa medikoak osasun-zerbitzu publikoak egingo ditu.

Azterketak egiteko maiztasuna langileak jasan duen silize-eraginaren arabera izango da, eta urtean behin edo hiru urterik behin egingo dira, medikuaren gomendioei jarraituz. Azteraldi bakoitzean egiten diren erradiografia-plakak eta gainerako proba guztien emaitzak artxibatu egingo dira.

8

Enpresan silikosiak eragindako gaixotasunak azalduz gero eman beharreko erantzuna

8.1. Enpresen betebeharrak

1. Higiene-ebaluazioa aldizka berrikustea; zeregin hori prebentzio-zerbitzuari dagokio.
2. Silize-hautsaren eragina desagerrarazteko edo murrizteko aurreikusitako prebentzio-neurriak berrikustea.
3. Silize-hautsaren eraginpean dauden edo egon zitezkeen langileen zerrenda egitea (enpresan jadanik ez daudenak ere sartuz: jubilatatuak, enpresaz aldatu direnak, eta abar).
4. Osasuna jagoteko berariazko plan bat ezartzea, eraginpean dauden edo egon diren langile guztientzat xedatutako protokolei jarraituz.
5. Langileak informatzea.

8.2. Silikosi-kasuren bat diagnostikatzen bada, egin beharrekoa

1. Gaixotasunaren diagnostiko medikoa eskatu.
2. Osalanen/Lan Osasuneko Nafarroako Institutuaren esku hartzea premiatu, langileak enpresan egindako lan-bizitzan zehar jasan duen silize-eragina ikertu dadin, gaixotasunaren zioa lanarekin loturikoa dela ebazteko.
3. Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalari (INSS) Gaixotasun Profesionalaren aintzatespena eskatzeko aukera baloratu, gaixotasuna eragin duen lan-ezintasun iraunkorra ebatz dadin.

8.3. Osasunari egindako kalteagatiko prestazioak

Diagnostikoaren larritasunaren arabera, osasun-laguntzazko zein diruzko hainbat prestazio jasotzeko eskubidea egon daiteke, ezintasun iragankorraren, ezintasun iraunkorraren eta, baita, heriotzaren ondorioz (alarguntza, zurtasun eta abarrekoak). Kasu guztietan, gaixotasunaren sorburua silizearen eraginpean lan egitea izan daitekeela zehatz azaltzen duen txosten medikoa eskatu beharko dugu. Prestazioen aintzatespena lortzeko prozedura langileak berak, edo INSSek nahiz Mutualitateak eskaturik has daiteke.

Gaixotasunak jotako pertsonak jubilatuta badaude, euren gaitzaren egoeraren arabera, baliaezintasun-pentsioa eskatu ahal dute horiek ere, eta baliaezintasuna aintzat etsiz gero, horri dagokion pensioaren edo jubilazio-pensioaren artean, diru-zenbateko handienekoa aukeratu.

8.4. Prestazioen errenergua

Enpresek segurtasun eta osasun arloko betebeharrak bete ez badituzte, gaixotasun profesionalen ziozko prestazioak aintzat hartu ondoren, prestazio horien %30 eta %50 arteko errenergua eskatu ahal izango da, segurtasun-neurri egokiak ezarri ez izateagatik.

Errenerguari buruz ebazteko eskumena INSSi dagokio, Lan Ikuskaritzak txostena egin ondoren, eta enpresak ordaindu behar du, zenbatekoa ziurtatu ezin bada ere. Errenergua-prozedura Lan Ikuskaritzak berak proposa dezake, segurtasun-betebeharrak bete ez direla egiaztatu ondoren, edo, bestela, kaltetutako pertsonak berak has dezake, edo Sindikatuak beraren izenean, eskaera Lan Ikuskaritzari eginez, edo zuzenean INSSi, Lan Ikuskaritzaren txostena berorrek lortu dezan. Eskabidea hasteko, 5 urteko epea dago.

8.5. Enpresen erantzukizunak eta kalteen ordaina

Langile bat silikosiarekin loturiko gaixotasun batek jo edo, horren ondorioz, hil egin bada, hainbat bidez exijitu ahal zaizkio erantzukizunak enpresari, eragindako kalteen ordaina lortzeari begira eta, kasua bada, enpresari betebeharrak urratzearen ondoriozko zehapena ezar dakion.

9

Ekintza sindikala

Ikusi dugunez, pneumokoniosiak saihestu egin ahal dira, biriketan sartzen den hauts-kantitatea nabarmenki murrizten baldin bada, betiere. Gaur egun, gaixotasunari buruz dakigunak eta teknologiaren aurrerapenek gaixotasunaren abantzuari –batez ere, hautsaren eragin handiagoarekin zerikusia duten prozesu akutu edo azeleratuei– aurrea hartu ahal dioten kontrol-neurriak abiaraztea ahalbidetzen digute. Beraz, funtsezkoa da lan-baldintzen ebaluazio jarraitua eta osasunaren aldizkako jagoletza egitea, baita langileak jarduera utzi ostean ere

Lan osasun eta segurtasun gaian eta gaixotasun profesionalen esparruan aurrerapausuak ematea gure esku dago, egunean egunean, ekintza sindikalaren bitartez, informatuz, antolatuz eta lanpostu seguru eta osasuntsuak aldarrikatuz. Lehenik eta behin, enpresako arduradunei, prebentzio zerbitzuei, mutuei exijituz, eta errealitatea gizarteratuz, kolektibizatuz eta Osalan eta Ikuskaritzaren aurrean salatuz.

Negoiazio kolektiboan ere hobetu beharra daukagu aurretiazko prebentzio, kalitatezko osasun zaintza (prueba zehatzekin ziurtatuta), enpresek burutu beharreko betebeharrak eta jarri beharreko baliabideak ziurtatuta eta eskatuta.

Gaixotasun profesionalen gaian ere prest egon behar gara, indartuta, aberastuta, gutxienezko jakinbeharrak izanda, errealitatea eta enpresaren aurrean plazaratu beharreko eskakizunak ezagututa. Sindikatuaren babesarekin hobetzea nabaria izango da.

ERANSKINA: ARAUTEGIA

- Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko 31/1995 Legea, azaroaren 8koa.

Silikosiaren Institutu Nazionalak bihotz- eta arnasa-sistema jotzen duten Gaixotasun Profesionalen Prebentzio Tekniko-Sanitariorako Erreferentziako Zentro Nazionala izaten jarraituko duela xedatzen duen 2. xedapen gehigarria (azkena). 1995-11-10eko BOE, 269. zk.

- Erauzketa-industrietako langileen segurtasunari eta osasunaren inguruko gutxienezko xedapenak ematen dituen **150/1996 Errege Dekretua, otsailaren 2koa. 1996-03-08ko BOE.**

- Prebentzio Zerbitzuen Araudia onartzeko bide den **39/1997 Errege Dekretua, urtarrilaren 17koa. 1997-01-31ko BOE.**

- Meatzaritzako jardueretako langileen segurtasuna eta osasuna babesteko gutxienezko xedapenak onesten dituen **1389/1997 Errege Dekretua, irailaren 5koa. 1997-10-07ko BOE.**

- Meatzarien Segurtasunari buruzko Oinarrizko Arauak biltzen dituen Araudi Orokorreko 2.0.02 Jarraibide Tekniko Osagarria, «Erauzketa-industrietako langileak, silikosiari dagokionez, hautsaren kontra babestea», onartzeko emandako **ITC/2585/2007 AGINDUA, abuztuaren 30ekoa.**

